

Patukkasara

Hartmansstarr

Carex hartmaniorum

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Ahvenanmaalla rauhoitettu ja erityisesti suojeltava (ÅFS 3/2002)

Luonnehdinta

Patukkasara on monivuotinen, 20–80 cm korkea, kapealehtinen, löyhästi mätästävä tai yksittäisversoinen sarakasvi. Varret ovat pystyt, vartta lyhyemmät lehdet tummanvihreät. Nuokkuvakukintoisen latvatähkän yläosassa on kolmi-
luottisia emikukkia, alaosassa hedekukkia. Alemmat tähkät ovat emikukkaisia. Patukkasara muistuttaa nuijasaraa (*C. buxbaumii*), mutta ne erottaa toisistaan patukkasaran pitkänomaisten ja patukkamaisten tähkien perusteella. Lisäksi patukkasaran tähkäsuomuissa on leveä, vihreä keskisuoni.

Elinympäristö ja levinneisyys

Suomessa patukkasara on kalkinvaatija, joka kasvaa rannoilla, kosteilla niityillä, lettosoiden reunuksilla ja ojissa. Vaikka monet kasvupaikat ovat merenrannan läheisyydessä, laji ei todennäköisesti siedä suolaista merivettä. Suurin osa patukkasaran kasvupaikoista sijaitsee Ahvenanmaalla. Vain yksi esiintymä on Manner-Suomessa Lohjalla.

Nykytila ja uhkatekijät

Patukkasaralle sopivat elinympäristöt ovat vähentyneet kosteikkojen ojitusten, rakentamisen, pellonraivauksen sekä laidunnuksen loppumisen ja rehevöitymisen aiheuttaman rantojen umpeenkasvun seurauksena. Sitä uhkaavat edelleen kasvupaikkojen umpeenkasvu, ojitukset ja rakentaminen. Ainoastaan Lohjalla oleva kasvupaikka on suojeltu.

Hoitosuosituks

Erityisesti suojeltavan patukkasaran kasvupaikka turvataan jättämälle se lähiympäristöineen ojitusten ulkopuolelle. Kasvupaikka voidaan pitää avoimina pensaikkaa raivaamalla.

Lähteet

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.

Ranta, P. & Pykälä, J. 1997. Patukkasara – hartmansstarr. Teoksessa Ryt-täri, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 96–97.

Kuva: Leena Eerola